

Είδαμε την παράσταση ‘Αντιγόνη’ στο Θέατρο Πέτρας

Έλενα Χατζοπούλου

24 Σεπτεμβρίου, 2023

Όπως έγινε και στη φετινή παράσταση «Πέρσες» του Αισχύλου, έτσι και στην «Αντιγόνη» (β' εκδοχή) του Σοφοκλή, η Ομάδα Σημείο Μηδέν, κερδίζει τον θεατή, αποσπώντας θερμό χειροκρότημα και εξαιρετικές κριτικές.

Η «Αντιγόνη» πρωτοπαρουσιάστηκε από την Ομάδα το 2019, μετά από μήνες που είχαν εντυφώσει στην αρχαία τραγωδία, το κοινό την υποδέχτηκε με θέρμη κι έτσι ταξίδεψε στα θέατρα της χώρας και της Κύπρου, ενώ τιμήθηκε από την Ένωση Ελλήνων Θεατρικών Κριτικών με το Βραβείο Αρχαίου Δράματος 2020-2021.

Στη χωμάτινη ορχήστρα του Θεάτρου της Πετρούπολης, ένα χοντρό σχοινί σχηματίζει έναν μεγάλο διπλό κύκλο. Στο κέντρο, με την πλάτη στο κοίλον, ένας ξύλινος θρόνος. Μια υπόκωφη, μονότονη μουσική υπόκρουση και τέσσερα ημίγυμνα αγόρια και τέσσερα κορίτσια με λιτή υπόλευκη φορεσιά, κάνουν την εμφάνισή τους και ο μύθος του Σοφοκλή, που τον μετέφερε στη θεατρική σκηνή το 441 π.Χ., αρχίζει και ξετυλίγεται.

Η κόρη του βασιλιά της Θήβας, Οιδίποδα, η Αντιγόνη, η σύμφωνα με τους Νόμους του Σόλωνα, επίκληρός του, έρχεται αντιμέτωπη με τον νέο βασιλιά, Κρέοντα, όταν, μετά τη νίκη της Θήβας εναντίον του Άργους, εκείνος αποφασίζει να μείνει άταφος ο αδελφός της, Πολυνείκης.

Ως επίκληρος, εφόσον ο πατέρας της δεν είχε άρρενες διαδόχους, μπορεί να παντρευτεί στενό συγγενή της, προκειμένου να αποκτήσει άρρενες απογόνους, για τον θρόνο. Στην περίπτωση, όμως, που δεν παντρευτεί ούτε τον Κρέοντα ούτε τον γιο του Αίμονα, τότε κανείς από τους δύο τους δεν θα είχε δικαιώματα στη διαδοχή του θρόνου. Έτσι εξηγείται και η σκληρή, πολιτική, απόφαση που λαμβάνει ο Κρέων, όταν χαρακτηρίζει προδότη

της πόλης τον Πολυνείκη και απαγορεύει την ταφή του, ενώ αποδίδει τιμές στον επίσης νεκρό αδελφό του, Ετεοκλή.

Όταν η Αντιγόνη ενημερώνεται για αυτή τη διαταγή, δρα άμεσα, προκειμένου να ταφεί ο αδελφός της. Με μνημειώδες θάρρος, στέκει μπροστά στον Κρέοντα και δηλώνει ότι θα ακολουθήσει τους ιερούς νόμους των Θεών και όχι τους δικούς του, διότι όσοι μένουν άταφοι είναι καταδικασμένοι να περιπλανώνται αιώνια, δίχως να βρίσκουν λύτρωση. Ο Κρέων υποστηρίζει ότι η απόφασή του αυτή αφορά το καλό της πόλης κι όσο η Αντιγόνη στέκει ανένδοτη απέναντι του, τη φυλακίζει και την καταδικάζει σε θάνατο, εκδηλώνοντας με απόλυτο τρόπο την εξουσία του.

Η ασυμβίβαστη Αντιγόνη δεν υποτάσσεται και προτιμά να νυμφευθεί τον Αχέροντα, ο Χορός εργάζεται ώστε να βρεθεί η χρυσή τομή, ο Αίμονας προσπαθεί με αγωνία να τη μεταπείσει, η Ισμήνη επιλέγει να ζήσει παρά να πεθάνει, ενώ η Δημοκρατία υπό τον Κρέοντα αμφισβητείται μιας και βρίσκεται σε κρίση.

Έτσι, η απείθαρχη Αντιγόνη οδηγείται στον θάνατο, όμως μαζί της συμπαρασύρει, έστω και έμμεσα, τον Κρέοντα, μιας και λίγο αργότερα χάνεται ο Αίμονας και η μητέρα του, Ευρυδίκη.

Η μετάφραση του Δημήτρη Δημητριάδη ακολουθεί με σεβασμό το αρχικό κείμενο, ενώ παράλληλα ενδυναμώνει τον ποιητικό λόγο. Η σκηνοθεσία του Σάββα Στρούμπου, εμπνευσμένη και αυτή τη φορά, ενώ ο ίδιος επιμελείται του χώρου και των κοστούμιών. Η οργανική μουσική του Λεωνίδα Μαριδάκη και οι φωτισμοί του Κώστα Μπεθάνη, δίνουν έμφαση στο αφήγημα. Η κίνηση της Ομάδας έχει πάντα ένα ιδιαίτερο ενδιαφέρον, μιας και η σωματικότητα της, σε συνδυασμό με τους λαρυγγισμούς και τις γλωσσικές επιλογές, δημιουργούν έναν εκρηκτικό αισθησιασμό. Ο συγκροτημένος Χορός, που συχνά απαρτίζεται από όλη την Ομάδα, αποκτά λόγο και οντότητα, διηγούμενος την ιστορία ή εμπλεκόμενος στη ροή της.

Στον ρόλο της Αντιγόνης η Έβελυν Ασουάντ, ως Κρέων ο Κωνσταντίνος Γώγουλος, ως Τειρεσίας και κορυφαία Χορού η Έλλη Ιγγλίζ, στον ρόλο της Ισμήνης και του Αγγελιαφόρου η Άννα Μαρκά – Μπονισέλ, ως Αίμων ο Γιάννης Γιαραμαζίδης, ως Ευρυδίκη και κορυφαία του Χορού η Ρόζυ Μονάκη, στον ρόλο του Φύλακα και του Εξάγγελου ο Μπάμπης Αλεφάντης και ο Ντίνος Παπαγεωργίου, κινούνται ως ένα σώμα. Άλλοτε

με χέρια ανοιχτά κι άλλοτε με σώματα κλειστά, αμφισβητούν, υπομένουν, υποκινούν κι άλλοτε απαγγέλλουν το «Έρωσ ανέκατε μάχαν» κι άλλοτε σπαρακτικά θρηγούν, μιας κι έχουν τη γνώση ότι «οι θνητοί δεν απαλλάσσονται από το πεπρωμένο τους». Κορυφαίες στιγμές η σύγκρουση Αντιγόνης – Κρέοντα και ο συγκλονιστικός θρήνος της Αντιγόνης.

Στην Αντιγόνη, συγκρούονται η ηθική της πολιτικής με το δίκαιο του πολίτη και η χωρίς μέτρο άσκηση της εξουσίας, με τον ανθρωπισμό. Αρχές και αξίες αντιπαρατίθενται με τον εκδικητικό παραλογισμό του άνδρα, άρχοντα εξουσιαστή. Το σημασιολογικό περιβάλλον του μύθου βρίθει συμβόλων, εστιάζοντας στη γενναιότητα, στην αντίσταση και στην αξιοπρέπεια της νεαρής επαναστάτριας, ενώ το θεμελιακό στοιχείο του προβάλλει το αρχέτυπο της θυσίας της και της εξέγερσής της, εναντίον του παραλογισμού της πατριαρχικής εξουσίας.

Για ακόμη μια φορά, η Ομάδα Σημείο Μηδέν εκφράζεται με τον δικό της ιδιαίτερο τρόπο και παραδίδει στους θεατές μια άρτια παράσταση και μια «Αντιγόνη», η οποία υποστηρίζει σθεναρά ότι γεννήθηκε για να μοιράζεται την Αγάπη κι όχι το μίσος.

Με την ευχή, αυτή η παράσταση να ενταχθεί στο πρόγραμμά της Ομάδας και το ερχόμενο καλοκαίρι.